

Список використаних джерел

1. Implementation: The Missing Link in Public Administration Reform in Central and Eastern Europe. NISPA Press. URL: <https://www.nispa.org/press/publication.php?id=103> (дата звернення: 05.10.2025)
2. SIGMA. European Principles for Public Administration OECD, 2017. URL: <https://www.oecd.org/governance/European-Principles-Public-Administration.htm> (дата звернення: 05.10.2025).

УДК 4803

Подолька Степан

Здобувач вищої освіти факультету права публічного управління і менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла
Коцюбинського

Науковий керівник: Климчук Олександр Васильович, доктор економічних наук,
професор, професор кафедри публічного управління та менеджменту

МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС ЯК ДРАЙВЕР СТІЙКОСТІ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ключові слова: малий і середній бізнес, зайнятість, відновлення економіки, фінансова підтримка, стійкий розвиток.

Малий і середній бізнес (МСБ) посідає визначальне місце в структурі національної економіки України, формуючи основу підприємницького середовища, забезпечуючи зайнятість населення та сприяючи формуванню значної частки валової доданої вартості. У період трансформації економічної системи, спричиненої повномасштабною війною, саме МСБ став ключовим чинником гнучкості, адаптації та стійкості національного господарства. Завдяки своїй мобільності, здатності швидко реагувати на зміни кон'юнктури

ринку, локальні потреби та кризові виклики, сектор МСБ виступає одним із рушіїв економічного відновлення та соціальної стабільності.

За оцінками UNDP (2022–2024 рр.), малий і середній бізнес становить понад 99,98 % усіх зареєстрованих суб'єктів господарювання України, створює приблизно 64 % доданої вартості та забезпечує до 74 % усіх робочих місць у приватному секторі [1]. Після обвалу реального ВВП на 29,1 % у 2022 р., економіка України у 2023–2024 рр. продемонструвала поступове відновлення. Номінальний ВВП зріс із 5,19 трлн грн (2022 р.) до 7,73 трлн грн (2024 р.), що свідчить про стійкість українського бізнесу та зростання внутрішнього попиту. Паралельно зменшились інфляційні процеси – середній приріст індексу споживчих цін скоротився з 20,2 % у 2022 р. до 8,3 % у 2024 р.

Мікро-, малі та середні підприємства залишаються основним роботодавцем у країні. За даними UNDP та Держстату, вони забезпечують до 74 % усіх робочих місць у приватному секторі, а їхня частка у створенні доданої вартості перевищує 60 %. Після 2022 р., коли значна кількість підприємств призупинила діяльність або релокувалася, спостерігається поступове відновлення зайнятості. Водночас структура зайнятості зазнала істотних змін: частка неформальної праці та дистанційних форм зайнятості зросла, а значна кількість працівників перемістилася до більш безпечних регіонів країни або перейшла у сферу послуг.

Такі трансформації свідчать про високу адаптивність ринку праці, але водночас підкреслюють потребу у цілеспрямованій державній політиці підтримки зайнятості та перекваліфікації кадрів.

Повномасштабні воєнні дії призводять до руйнувань цивільної та економічної інфраструктури, втрати контролю чи закриття суб'єктів господарювання, порушення логістичних і виробничих зв'язків, а це забезпечить в майбутньому великий відсоток безробітних та низький рівень соціально-економічного розвитку держави, якщо не розробляти програми з відновлення робочих місць, адаптації релокованого бізнесу, допомоги у відкритті власної справи внутрішньо переміщеним особам та сім'ям

військовослужбовців [2]. Тому держава разом із міжнародними партнерами зосереджує зусилля на формуванні комплексної системи підтримки бізнесу, спрямованої на його фінансову стійкість, релокацію та цифрову трансформацію. Уряд спільно зі Світовим банком, ЄБРР, ЄС та програмами EU4Business реалізував низку фінансових ініціатив — гранти, кредитні гарантії, програми релокації та цифрової підтримки.

Попри позитивну динаміку, підприємці зіштовхуються з низкою системних бар'єрів: високі кредитні ставки, дефіцит фінансування, кадровий голод та логістичні труднощі. Видавництво Forbes анонсує, що понад 45 % підприємців прогнозують зростання оборотів у 2025 році, а 8 % планують вихід на зовнішні ринки. Зростає роль освітніх програм і бізнес-менторства, які допомагають підвищити інвестиційну готовність МСБ і розвивати управлінські компетенції.

Таким чином, малий і середній бізнес залишається опорою української економіки, забезпечуючи гнучкість, інноваційність і зайнятість у складних умовах воєнного часу. Його підтримка через державні, міжнародні та освітні інструменти є стратегічним пріоритетом розвитку України у 2025–2030 рр.

Список використаних джерел:

1. Оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. І. КИЇВ: Програма розвитку ООН в Україні, 2024 рік, 86 сторінок. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-02/undp-ua-assessment-war-impact-enterprises-ukraine.pdf?utm_source=chatgpt.com
2. Самборська О.Ю., Климчук О.В. Негативний вплив війни на зайнятість та доходи українців. Інноваційна економіка. 2023. №3 (95). С. 63–69. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.3.8>.
3. Аналітичний звіт «**UBI. Індекс активності українського малого бізнесу, січень 2024**», підготовлений аналітичним центром **Advanter Group** у партнерстві з **Українською Радою Бізнесу** та **Офісом з розвитку підприємництва та експорту**. <https://advanter.ua/ubi-small-business-index-2024>

4. Materynska O., Klymchuk O., Kronivets T., Romanchuk L., Burlaka N. Sustainable development management: basic principles and tools of influence. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu, 2025, № 4. Pages 217–226. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2025-4/217>.

УДК 37.091.12: 004.8: 004.946: 004.929(477)

Поручинська Ірина

Здобувачка вищої освіти факультету економіки, менеджменту та психології

Державного торговельно-економічного університету

Науковий керівник: Ірина Динник, кандидат наук з державного управління,

доцент кафедри публічного управління та адміністрування

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ AI-ТЕХНОЛОГІЙ

Ключові слова: цифровізація освіти, штучний інтелект, освітній процес, здобувачі освіти.

Нині штучний інтелект усе активніше входить у наше життя, зокрема й в освіту. Він може змінювати підхід до навчання, робити його швидшим, більш зручним і доступним для більшої кількості людей. Тому важливо зрозуміти, яким чином ці технології можуть допомогти в навчальному процесі, а також які труднощі можуть виникнути під час їх використання.

Мета цього дослідження полягає у вивченні досвіду застосування AI-технологій в освітньому процесі, аналізі їхнього позитивного впливу та проблемних аспектів. Зважаючи на це, важливо розглянути реальний досвід використання штучного інтелекту в освітньому процесі. Приклади, що будуть наведені дадуть можливість побачити не лише переваги, які відкривають нові